

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostopna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Baltičevi popravki.

Gospod veliki župan Baltič se je čutil
poldnevanec napisati za »Slovenec« obram-
beni članek za PP režim v obliki uradnega
popravka. Gospod veliki župan popravlja
vseprek, ne samo stvari, ki se tičejo nje-
ga, ampak tudi one, ki se nanašajo na mi-
nistrske svet in na posamezne ministre. Go-
spod veliki župan pa se je povzpela še višje,
on popravlja celo, kaj vlada namerava!
Mi imamo torej v Ljubljani velikega župana
ki je veliko več nego vsi ministri in celo
več nego ministriški predsednik, ker je
namreč vsegaveden in pozna namere vlade
za bodočnost.

Toda nagajiva usoda je ljubljanskega
velikega župana dementirala še isti dan, ko
nam je poslal svoj famozni popravek. Iz-
kazalo se je namreč, da ljubljanski veliki
župan le ni vsegaveden, zlasti pa da ne ve,
kaj namerava minister za prosveto Sveto-
zar Pribičević. Ta je namreč istega dne
upokojil kar štiri vseučilišne profesorje v
Zagrebu: dr. Polića, dr. Barca in dr. Milo-
barja, dan preje pa je bil upokojil dr. Ba-
zalo, česar ljubljanski veliki župan tudi ni
vedel. Danes izvemo, da je Pribičević začel
upokojevati tudi profesorje belgajske uni-
verzije in ni izključeno, da se bo lotil tudi
ljublanske. Vsa ta brutalna in doslej še
nezaslišana sila proti svobodi politične-
ga prepričanja in udejstvovanja vseučiliš-
skih profesorjev ter proti svobodi znanosti
se godijo v času, ko ljubljanski veliki žu-
pan pošilja »Slovenec« popravke, v kate-
rih trdi, da PP režim ne vrši nobenih na-
silij in jih sploh ne namerava!

Če bi PP režim ne bil storil ničesar
drugega kakor da je upokojil vseučilišne
profesorje, med katerimi se nahajajo znan-
stveniki svetovnega slovesa, bi samo to za-
dostovalo, da se ta režim ožigosa kot naj-
bolj reakcionarni v Evropi. Niti Mussolini
se ni upal do danes preganjati vseučiliš-
ali vseučilišnih profesorjev, dasi ima nje-
gov režim ravno med njimi svoje najodloč-
nejše idejne nasprotnike, ki se tudi politič-
no udejstvujejo kot taki. PP režim pa je
celo prekosil Španijo, kajti tam je izgnal
profesorja Unamuno diktator Primo
de Rivera sam, dočim je pri nas upokojil
vseučiliške profesorje — minister za pro-
sveto! Če se režim sklicuje v svojo opravi-
čilo na uradniški zakon, dokazuje samo,
kako reakcionaren je ta od PP večine spre-
jeti zakon in kako se režim ne pomešlja tol-
mačiti njegove določbe proti zastopnikom
svobodne znanosti, ki jih zaradi njihovega
političnega mišljenja in delovanja ni pre-
ganjala niti bivša pruska vlada!

Najbolj pa bije dejstvom v obraz trdi-
tev ljubljanskega velikega župana, da pra-
vosodni minister ne pripravlja sodnijskega
preganjanja opozicijskih poslancev. Vsi
opozicijski listi so poročali, da je pravo-
sodni minister poslal justičnim organom
navodilo, da se ima smatrati imuniteta po-
slancev za ugaslo, kar ne pomeni ničesar
drugega, kakor da se de facto začnejo po-
slanci sodnijsko preganjati. Toda v nobeni
kulturni državi nima pravosodni minister
pravice na ta način posegati v tok justice,
dajati uradna tolmačenja zakonov, oziroma
odgovorj reševati sporna pravna vprašanja,
ker so organi pravosodja po zakonu glede
tega popolnoma neodvisni in so ministru
samo v u p r a v n e m oziru podrejeni. Tu-
di nima minister za pravosodje pravice
brzojavnim potom ustaviti kazenskoprav-
nega postopanja, kakor se je to zgodilo v
zadevi umora Fakina, dočim se je proces
proti trboveljskim delavcem dovedel do
konca. Kar pa se tiče navodil, o katerih
ljublanski veliki župan pravi, da se niso
dajala, pa ga dementuje sam »Slovenski
narod«, ki danes poroča, da je »pravosodni
minister 1. decembra pozval dr. Aleksan-
dra in Šandorja Vajiča, šefa pravosodnega
oddelka v Zagrebu na daljšo konferenco,
ki sta mu poročala o volivni borbi na
Hrvatskem in dobila navodila za vo-
litve.« Vprašamo ljubljanskega velikega
župana, kaj imajo sodniki justičnemu mi-
nistru poročati o volivni borbi? Če
kdo v volivni borbi stori kaj protizakonite-
ga, ima vsak sodnik na razpolago zakon,
kateri je edino navodilo za sodnika, kako
ima postopati, volivna borba kot taka pa
pravosodnega ministra celo nič ne briga.
In kakšna navodila ima dajati pravosodni
minister za volitve? Ako daje navodilo, da

naj se sodniki ravna po zakonu, potem je
to dokaz največjega nezaupanja do objek-
tivnosti sodnikov in naravnost diskredituje
našo justico pred celim svetom; če pa jim
daje navodilo, da postopajo mimo zakona
in proti njemu, pa je to seveda še bolj zna-
čilno za režim. Gospod veliki župan naj
nam blagovoli pojasniti, katera alternativa
je pravilna? Mogoče da gospod pravosodni
minister sodnikom le razlaga, kakšen
je zakon; potem pa ima sodnike za velike
nevedneže. Mogoče jim tolmači, kak-
ko je zakon razumeti; toda tudi to je iz-
ključno stvar neodvisnih sodnikov, nika-
kor pa ne ministrova, ki na ta način izvaja
namreč nezakonit pritisk.

Gospod veliki župan popravlja, da
vlada denar, ki je namenjen za armado, ce-
ste, izboljšanje položaja uradništva, inva-
lidov in upokojenec, tudi v resnici upo-
rablja za armado, za ceste, za izboljšanje
položaja uradništva, invalidov in upoko-
jenec. Odkod pa ljubljanski veliki župan
to ve? Dejstvo je, da v Jugoslaviji do danes
še nimamo nobenih državnih letnih račun-
skih zaključkov, da je torej absolutno ne-
mogoče vedeti, ali uporablja PP režim v
proračunu določene vsote v postavno dolo-
čene namene. Pač pa imamo uradne doku-
mente, to je obtožnico vlade g. Davidovi-
ča proti raznim bivšim ministrom PP reži-
ma, v kateri se ti ministri n. r. na podlagi
dejstev obtožujejo, da so državnemu denarju
nepostavne namene zapravljali.

Ljubljanski veliki župan končno trdi,
da višja oblast ne vpliva na župane, da bi
v volivnem postopanju delali v smislu na-
mer PP režima. Isti dan, ko je veliki žu-
pan ta popravek sestavil, je odstavil g. žu-
pana na Ježici, ki čisto v smislu zakona
ni potrdil nezanimnim osebam šestmesečnega
bivanja v občini, ker v občini niso bile jav-
ljene in ker so županove poizvedbe dognale,
da so se še vedno priključene v Ljubljani
in deloma tudi tam vpisane v volivni ime-
nik. Nasprotno pa veliki župan ni odstavil
župana Poharja v Mošnjah, ki ni hotel iz-
dati potrdila o bivanju v občini osebam, ki
so mu bile osebno znane in pravilno jav-
ljene, zato ker so volivci SLS. To vse doka-
zuje, da višja oblast v Sloveniji »popolno-
ma nepristransko postopa«, kakor to trdi
veliki župan.

Veliki župan bi sploh rad utajil vsako
pego z obličja PPŽ režima v Sloveniji. On
je čisto pozabil, da je režim v Sloveniji po-
gasil definitivnost učiteljske službe in da
je predčasno upokojil takega vseskozi ko-
rektnega uradnika kakor je St. Mašič. Mar
to niso persekucije, ki se po zakonu ne da-
jo opravičiti? Mogoče pa je hotela vlada
gospoda Mašiča z upokojitvijo nagraditi?

Sicer pa famozni popravek ljubljan-
skega velikega župana dokazuje, da se re-
žim sramuje svojih nasilij in da jih hoče na
zelo otročji način prikriti. On špekulira na
to, da se bo dala javnost zaenkrat s takimi
popravki preslepiti, da bi potem mogel v
zadnjem trenutku Slovenijo nepravilno
iznenaditi s kakšnim udarcem, ki naj po-
polnoma onemogoči uveljavljanje svobodne
ljudske volje ob volitvah. Ampak ti računi
se vam, gospodje, ne bodo posrečili!

Nemiri v Egiptu.

London, 2. decembra. (Izv.) Konflikt
z Egiptom se bliža svojemu koncu. V de-
želi vlad mir. Zaprti nacionalisti bodo iz-
ročni sodišču.

Aleksandrija, 2. decembra. (Izv.) — V
Aleksandriji so zaprli 15 oseb.

London, 2. dec. (Izv.) Okoli 3000 an-
gleških mornarjev je s topovi in strojnimi
puškami korakalo skozi mesto.

WILSONOVA NAGRADA ZA MIR.

Berlin, 2. dec. (Izv.) »Vossische Zei-
tung« poroča iz Londona, da je dobil na
čast Wilsonu ustanovljeno mirovno nagra-
do v znesku 25.000 dolarjev lord Robert
Cecil. Lord Cecil odpušča meseca januarja
v New York.

KOMUNISTIČNI IZGREDI NA
ESTONSKEM.

Reval, 2. dec. (Izv.) V celi deželi so se
vršili te dni krvavi spopadi med komu-
nisti in ostalim prebivalstvom. Vlada je
nemire v kali zadušila. V parlamentu je
rekel predsednik Akel, da je vlada ukre-
nila vse potrebno, da es nemiri več ne po-
nova.

Preganjanje Hrvatov in Slovencev.

VLOGA NASPROTNEGA ČASOPISJA. — RADICEVA NESPRETNOST NAJ
SLUŽI ZA PODLAGO ZA PREGANJANJE. — RAZPUST HRSS SKLENJENA.

Belgrad, 2. dec. (Izv.) Današnje »No-
vosti« pišejo:

»Po zelo zanesljivih poročilih se lah-
ko smatra, da je razpust in preganjanje
HRSS končno veljavno sklenjena stvar.
Obtožni material je falzificiran in priprav-
ljen v Belgradu, Zagrebu in Dunaju. Izvr-
šene so izpremembe v policijskih krogih
in vlada je pripravila aparat za izvrševa-
nje teh poslov. Začele so se tudi že pre-
priprave za pripravljene javnega mišlje-
nja. Razumljivo je, da je časopisje odigra-
lo svojo vlogo kakor takrat, ko se je pri-
pravil teren za Obznano in Zakon o za-
ščiti države. Nekoliko ministrov je izja-
vilo, da se bo zakon strogo uporabljal pri
vseh. Po javnih izjavah se zdi, da je Radić
zaslužil smrt zaradi svojih zvez z inozem-
ci. Načrt je gotov in sedaj se odkrivajo
posamezni elementi pod vidikom boljšo-
vističnega strahu. Vlada bo pričela s te-

rorjem nad HRSS, Nemci in Džemijetom.
V notranjem ministristvu so dokončani in
tudi že odposlani spisi policijskim obla-
stem, kako se bo teror izvajal. Včeraj je
prišel v Belgrad dr. Alexander, glavni
državni pravdnik iz Zagreba, ki je doka-
zal sposobnost v komunističnem procesu.
Za sedaj so na vrsti nasilja nad temi stran-
kami. Po volitvah pa, ako te slabo izpa-
dejo za vladne stranke, se bodo ista sred-
stva uporabila tudi proti drugim strankam.

Tako »Novosti«. Kar se tiče razpu-
sta HRSS, so naša poročila iz popolnoma
zanesljivega vira, tako da je gotovo priča-
kovati razpusta te stranke in največjega
terorja napram Hrvatim in Slovincem.
Seveda HRSS ne bo razpuščena prej, do-
kter ne poteče rok za vlaganje list, da bo
imel na ta način režim lažje stališče v
Hrvatski, kjer bodo potem izvoljene samo
druge kandidatne liste.

Tajna pogodba med Pašićem in Mussolinijem.

Belgrad, 2. dec. (Izv.) Iz Rima se je
vrnil italijanski poslanik Bodrero. Takoj
je obiskal dr. Ninčiča. Bodrero je prinesel
nova navodila glede razmejitev med Ita-
lijo in Slovenijo, ki pa se še ne začne ta-
koj, vendar je smatrati, da bo končana, še
predno bo kraljevska dvojica obiskala

Rim. Tudi je Bodrero pri tej priliki izrazil
ponovno Mussolinijevo željo, da bi se se-
stal z Ninčičem. Sestanek se bo vršil sredi
tega meseca. Pri tej priliki se bo sklenila
tajna pogodba med fašistom Mussolinijem
in Pašić-Pribičevićevo vlado.

Kandidati HPS.

Zagreb, 2. dec. (Izv.) V nedeljo in po-
nedeljek je zborovala v Zagrebu Hrvatska
pučka stranka. Soglasno je bilo sklenjeno,
da stranka nastopi pri volitvah po vseh hr-
vatskih krajih samostojno. V ponedeljek so
bili soglasno določeni kandidati: V srem-
ski županiji bo nosilec liste dr. Janko Šim-
rak, virovitiški Luka Baričič, v požeški dr.
Juro Kuntarić, v zagrebški dr. Bakšić,
v belovarsko-križevški dr. Andrić, v modru-
ško-reški dr. Juretić. V liško-krbavski žu-
paniji stranka ne bo postavila kandidatne
liste. Okrajni kandidat v Osijeku je dr. Ti-
ringer. Za Bosno kandidati se niso postavi-
ljeni, razen za okrožje Banjaluko, kjer bo
nosilec liste dr. Janko Šimrak. V severni
Dalmaciji bodo ponudili dr. Dulibiću, da
kandidira kot nosilec liste. Za južno Dal-
macijo še ni nič določenega.

SEJA DRŽAVNEGA ODBORA.

Belgrad, 2. dec. (Izv.) Danes se je vr-
šila seja državnega odbora. Z določanjem
volišč se še ni pričelo, ker še ni bil ves
material predložen.

SPORI MED RADIKALNIMI KANDIDATI.

Belgrad, 2. dec. (Izv.) Včeraj in danes
so se vršili po celi Srbiji zaupniški se-
stanki vseh strank. Na teh sestankih so
postavljali kandidate. Večina sedanjih po-
slancev je ponovno proglašena za kandi-
date, tako da bo nova skupščina osebno
zelo malo različna od stare. Pri radikalih
so se pojavili veliki spori, zato za danes
sklicana seja glavnega odbora radikalne
stranke ni prinesla nobenih uspehov.

Belgrad, 2. dec. (Izv.) Zvečer se je
vršila seja glavnega odbora radikalne
stranke pod Pašićevim predsedstvom. Na
tej seji so reševali številne spore pri ka-
didaturah, vendar niso mogli priti do no-
benih končno veljavnih uspehov.

NOVI SKOPLJANSKI ŠKOF V
BELGRADU.

Belgrad, 2. dec. (Izv.) Danes sta pri-
spela v Belgrad ljubljanski škof dr. Ant.
B. Jeglič in novi skopljski škof dr. Gni-
dovec. Dopoldne sta obiskala Pašića, nato
pa se je novi škof Gnidovec prijavil kra-
lju v avdienco, da priseže v njegove roke.

K SPOPADOM V KARLOVCU.

Belgrad, 2. dec. (Izv.) Radi spopada
med vojaštvom in meščani v Karlovcu je
vlada telefonično odstavila policijskega
ravnatelja v Karlovcu Hanžekovića in po-
licijskega uradnika Oberskega. O samem
dogodku nima v Belgradu točnih vesti,
vendar se zdi, da se je izvršil ves dogodek

radi izzivanj Orjune in Srnao. (O spopadih
samih poročamo med dnevnimi vestmi. Op.
uredništva.)

PROVOKATERJI »SRNAO«
PRETEPENI.

Belgrad, 2. dec. (Izv.) Iz Banjaluke
javljajo: Včeraj so srnaoski provokaterji
poskušali na koncu zemljoradniškega za-
upniškega sestanka prisotne razgnati, pa
so zelo slabo naleteli. Trije glavni vodi-
telji so bili pretepeni in težko ranjeni.
Mnogi od njih so bili lahko ranjeni in ne
bo jim več prihajalo na misel, da bi se pri-
šli provocirati in napadati.

Italija.

MUSSOLINIJEVA POSLANICA.

Rim, 2. dec. (Izv.) V vseh provincijal-
nih mestih so zborovale fašistovske pokra-
jinske organizacije. Povsod so prečitali
Mussolinijevo poslanico, kjer pravi, da je
fašizem nujno potreben revizije v dušev-
nem, političnem in socialnem oziru. Pred-
vsem pa je treba iz organizacije izključiti
nedostojne elemente. Slogo med borci in
fašisti je treba za vsako ceno vzpostaviti.

BORBA PROTI FAŠIZMU.

Rim, 2. dec. Boj proti fašizmu narašča
od dneva do dneva. Udeležujejo se ga po-
leg aventinske opozicije vedno širši krogi,
ki so doslej stali ob strani. Snujejo se šte-
vilne nove politične skupine, ki so vse na-
perjene proti fašizmu. Spričo zadnjih novih
težkih odkritij je postal fašistovski režim
v deželi po splošnem prepričanju moralno
nemogoč in celo zmerni »Giornale d'Italia
je jasno in določno izrekel, da mora seda-
nja vlada odstopiti in popustiti mesto mo-
žem in strankam, ki na današnjem stanju
razmer v državi niso kompromitirane. Na
vprašanje, kdo bo Mussolinijev nasled-
nik, pravi list, da bo Italija, ki je našla na-
slednika Cavourju po Villafranki, pač zna-
la najti primerne naslednika tudi Mus-
soliniju v današnjih dneh, ko ne grozi de-
želi nobena resna nevarnost. Strah, da bi
prišli na krmilo skrajni levi elementi, je
prazen, ker so se široki sloji sami že zelo
oddaljili od njih. V deželi je dovolj resnih
in izkušenih mož srednjega pravca, ki bo-
do znali držati krmilo in dovesti državno
ladjo v pristan zakona in svobode. Nikakor
ni treba in tudi ni pričakovati, da bi se za-
rad izpremembe režima vnela kaka me-
ščanska vojna. Fašizem še za enkrat ne mi-
sli na kapitulacijo. Mussolini sam je včeraj
nasproti fašistovski deputaciji južnih pro-
vinc izjavil, da nima ne za bližnjo ne za
daljno bodočnost namena, da bi odložil ob-

zalcje, ki so jim pri srečanju vprašanja našega kulturnega razvoja v bodočnosti!

Naše zahteve so predvsem tele:

1. Med šolskim letom se učni načrt ne sme spreminjati. 2. Z reformo srednjega šolstva naj se počaka, da jo reši parlament. 3. Vsak novi učni načrt se mora pričeti uvajati v začetku šolskega leta v I. razredu.

Mislimo, da so te zahteve tako naravno utemeljene, da jih mora vsakdo razumeti in odobravati, le prosvetni minister Pribičević, ki mu je izročeno vodstvo prosvetne politike, tega ne more in noče razumeti. Tak moč spada pač na čelo samostojne demokratske stranke, ne pa v ministristvo prosvete!

Iz zunanje politike.

* Izid občinskih volitev na Nižjem Avstrijskem. Dne 30. novembra so se na Nižjem Avstrijskem vršile občinske volitve. Krščanski socialci, meščanske gospodarske stranke in velikonemci so dobili 15.598 mandatov proti 15.476 pri zadnjih volitvah; prirastek znaša torej 122 mandatov; socialni demokrati so napredovali za 2 mandata in so dobili 3439 mandatov; komunisti so izgubili 6 mandatov in so dobili 22 mandatov.

* Čehoslovaška republika in priznanje sovjetske Rusije. Zastopniki v vladi zastopanih čeških strank so se izrekli na skupnem posvetovanju principiarno za to, da češka država prizna Rusijo tudi »de jure«. Temu predlogu se je upiral edino-le dr. Kramář, kateremu pa niso sledili vsi njegovi pristaši. Moravski nacionalni demokratje so se namreč tudi izrekli za priznanje. Ministrski predsednik Švehla ima sedaj nalogo, da pridobi tudi dr. Kramářa za vladin predlog.

V zalogi vse pisarniške potrebščine pri Franc Bar, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5

Forgach - Friedjung redivivus?

Belgrajska »Politika« z dne 30. novembra objavlja sledeči dopis z Dunaja, datiran od 29. novembra:

»V krogih tukajšnjega boljševiškega poslaništva vlada veliko vznemirjenje, ker so izginili neki dokumenti o komunistični akciji v kraljevini SHS. V skrbah so zlasti zato, ker so izginili dokumenti o Radičevih obveznostih do tretje internacionale.

Osebe, ki imajo dobre zveze z boljševiškim poslaništvom, trdijo, da se da s temi dokumenti nedvomno dokazati, da dela Radič za ustanovitev sovjetrov in za oцепljenje Hrvatske od Jugoslavije. Obveznosti, ki jih je prevzel v Moskvi od sovjetske vlade, se pa ne tičejo samo akcije na Hrvatskem, ampak tudi v sosednjih državah Jugoslavije.

Po načrtu, izdelanem v Moskvi, naj bi se začela revolucija v kraljevini SHS koncem januarja, tik pred volitvami (v Moskvi so torej vedeli že skoro pred enim letom, da bodo nove volitve v kraljevini SHS meseca februarja l. 1925., op. ur.). Radičevci ne bi bili osamljeni. Istočasno z izbruhom revolucije na Hrvatskem bi udri »makedonstvušči« v Južno Srbijo. Boljševiško poslaništvo v Albaniji naj bi po Radičevih navodilih organiziralo arnavtske izseljence s Kosovega polja, da začno skupno akcijo z makedonstvušči.

Na podlagi Radičevih poročil so v Moskvi trdno prepričani, da bo januarja revolucija v kraljevini SHS napravila konec sedanjemu režimu. Zato pa v Kremlju ne štedijo z denarjem. Radiču in njegovim ljudem pošiljajo ogromne denarne zneske preko poslaništva na Dunaju. Sovjeti namreč računajo na to, da bi po razpadu Jugoslavije, ki je najbolj urejena država na Balkanu, kmalu postali gospodarji položaja v celi Srednji Evropi.

Z dveh popolnoma različnih strani potrjujejo tukajšnji poučeni politični krogi tudi vesti, da so Ogrji sklenili tajno pogodbo s sovjeti (kar je stalo že pred enim mesecem v vseh listih; op. ur.). Tajno pogodbo med boljševiki in Madžari prikazujejo javno kot obnovo gospodarskih zvez med Rusijo in Ogrsko, naperjena pa je v resnici proti Romuniji. V tej pogodbi pa je tudi izgovorjena ogrska pomoč za Radiča.

Kakor sem poučen, je tudi neki ugledni italijanski politik izjavil, da je tudi Italija pooblašena (od koga? op. ur.), da z armado ukoraka na Hrvatsko, če začne radičevci z revolucijo. Uradni italijanski krogi to izjavo italijanskega politika zanikajo. Pri vsem tem pa vemo, da se orožje in municija kopičita na Jugoslovanski meji. — M.

Temu »dunajskemu«, bogvekle v Belgradu sfabriranemu »diplomatskemu« poročilu pristavlja »Politika« še to-le, kar je pa res važno in značilno:

»Kakor hitro smo včeraj prejeli to poročilo, smo se obrnili na merodajno mesto

za pojasnilo. Izvedeli smo, da ima tudi vlada slična poročila. Boljševiške in radičevske priprave za rušenje države vlada pozna in kakor nam je rečeno, že tudi pripravlja potrebne korake, da prepreči boljševiško-radičevske načrte.

Poleg tega potrdila na merodajnem mestu smo pokazali zgornje poročilo tudi nekemu članu vlade. Tudi ta nam je potrdil, da so naše informacije točne.

Na vprašanje, kaj misli vlada ukreniti, da prepreči morebitni oboroženi pokret na Hrvatskem, nam je rekel ta član vlade:

»V Moskvi pripisujejo Radičevemu gibanju prevelik pomen. Njemu verjamejo, da bo on zrušil kraljevino SHS. Toda oni se varajo. Vlada je o vsem natanko poučena in je ukrenila vse, da ne pride do nikakega iznenadenja.

Predvsem bomo takoj začeli uporabljati zakone, pravično in strogo. Pred sodišča bomo postavili vse, ki so kaj zagrešili proti državi. Vlada je že poskrbela, da bodo zakone »pravično« izvrševali.

»Kako pa, če bi se kakšen hrvatski sodnik protivil zakonu »pravično« uporabljati?«

»Če sodišča v Zagrebu ali pa kje drugod ne bi dajala dovolj jamstev, da se bodo zakoni pravilno in strogo izvajali, se vlada ne bo ustrašila niti tega, da spremeni zakon o stalnosti (neodvisnosti) sodnikov, in če bo potrebno, tudi ustavo, da zagarči državi sigurnost. Mi ne bomo dovolili, da kakšen sodnik državi »kapo kroji«.

Politične vesti.

* Shod SLS v Kranju. Včeraj dne 3. t. m. se je vršil v Kranju volivni shod za celi kranjski volivni okraj. Dvorana in galerije Ljudskega doma so se izkazale mnogo premajhne, da bi mogle sprejeti vse, ki so se hoteli udeležiti shoda. Na stotine jih je moralo oditi. Predsedoval je shodu g. A. Umnik iz St. Jurja. Govorila sta med velikim navdušenjem in splošnim odobravanjem navzočih pristašev in nepristašev dr. A. Korošec in J. Brodar. Na predlog g. Slabeta in g. Sitarja se je izrekla poslancem SLS popolna zaupnica ter slovesna izjava vseh navzočih udeležencev, najsi pripadajo kateri koli stranki, ki se glasi: »Slovesno izjavljamo, da bomo šli vsi kot en mož na volišče, da pokažemo svojo popolno razumevanje za našo veliko slovensko politično in kulturno zadevo, za slovensko samostojnost.« Oduševljenje je bilo tako veliko, da je prevzelo vsakega udeleženca in si našlo duška v vzhitih vzklikih za enotno slovensko fronto vseh različnih strank pri predstojajočih vsiljenih nam volitvah.

+ Tega ne verjamemo! — Včerajšnji »Slovenski narod« objavlja vest, da misli naša kraljevska dvojica še pod sedanjo vlado narodne in parlamentarne manjšine posetiti Rim. Ako bi se to res zgodilo, potem nam bo tudi za ta akt morala sedanja odgovorna vlada P.-P. dajati po volitvah odgovor. Dokler nam italijanska vlada ni rehabilitirala naša slovenskega šolstva v kraljevini, dokler ni dovoljen slovenski jezik v uradih, dokler je celo prepovedano v družtvih predstavljati dramske igre v slovenskem jeziku, dokler je vsak slovenski narodni pokret vsled fašistovskega terorja onemogočen in dokler se nam pri razmejitvi meje postavljajo v našo škodo — sploh dokler živi naša iredenta v Italiji, si nobena jugoslovanska vlada ne sme usoditi, da pošlje reprezentanta naše države v Italijo na posete.

+ Pribičević proti Jugoslaviji in nje ugledu v inozemstvu. Slovenski športnik nam piše: Značilno za zloglasne v inozemstvu dobro znane metode P.-P. režima je, da je postal žrtve najnovejših nasilnih Pribičevićevih upokojitev tudi prof. dr. Franjo Bučar, naš slovenski rojak, predsednik Hrvatskega Sokola, najplodovitejši mednarodno znani jugoslovanski športni pisatelj in poleg polkovnika Djukića predstavnik Jugoslavije v »Comité International Olympique«. S takimi ukrepi, kakor so bile zadnje upokojitve znanstvenikov, Pribičević državne misli ne bo okrepil, pač pa mora to njegovo početje roditi vsesplošen odpor, ki bo prišel do izraza pri predstojajočih skupščinskih volitvah. Kakor si znanstveni svet ne da komandirati od Pribičevića, naj si tudi upokoji par univerzitetnih profesorjev, ki se mu politično niso dali udinjati, tako se bomo proti takemu brezmiselnemu nasilju odločno v bran postavili tudi jugoslovanski športniki.

+ Se že pričinja. Iz Novega Sada poročajo, da so v Obiličevem selu ubili podpredsednika demokratske strankarske organizacije. To bi bil tudi hvaležen predmet za kak nov uradni popravek g. velikega župana. Celu umesten bi bil tak popravek, ako ne bi samo zanikal dejstva, marveč bi moral ubiti k življenju obuditi.

+ Zanimiva ugotovitev. »Pravda« poroča: »Včeraj je policija prepovedala neki list zaradi žalitve kralja. Ne vemo, če bo sodišče policijsko prepoved potrdilo, toda značilen je članek, ki je prepoved povzročil. V javnosti so se začeli pojavljati članki,

kakoršni so izhajali za časa osebnega režima Aleksandra Obrenovića.«

+ Tudi Rusi bodo volili. Belgrajska »Politika« poroča, da bodo vpisani v volivne imenike tudi vsi ruski begunci, ki so že 21 let stari. Vpouste pride okoli 12.000 ruskih volivcev, večina jih pripada na Belgrad. Da bodo ruski begunci glasovali za vlado, ni treba še posebej omenjati. Kaj pa hočejo?

Neprekosljivi so le

EXCELLA
šivalni stroji.

Nedosežni v konstrukciji in materialu. Izredno nizke cene. Ogledajte si jih pred nakupom. J. GOREC, Ljubljana, Palača Ljubljanske kreditne banke

Poslanska imuniteta pred sodiščem.

Včeraj dopoldne ob 11. se je vršila pri tukajšnjem sodišču soba št. 15 zanimiva tiskovna razprava. Predsednik Orjuna inž. Kranjc in Ekonomska Orjuna sta po svojem zastopniku dr. VI. Knafliču vložila tožbo proti poslancu in odgovornemu uredniku »Slovenca« Francu Kremžarju, ker ni hotel priobčiti zahtevanega popravka v zelo razblinjeni obliki, to z ozirom na notico in poročilo »Slovenca« pod naslovom: Veleizdajniški čin pobeglih Orjunašev. Popravek so Orjunaši izročili poslancu Kremžarju 8. avgusta v klubovem lokalu Jugoslovanskega kluba v Belgradu in sicer po lesnem trgovcu Pariću iz Belgrada. Kremžar je popravek odklonil, narkar je Orjuna skušala na zvijačen način po kuvertah s firmo »Elfa« avtomat etc. g. poslancu vsiliti popravek. G. Kremžar teh pisem ni prevzel, in pisma so prišla kot nedotakljiva nazaj. In čudno, na pošti so dobro znali, da je dve kuverti s firmo »Elfa« odposlala Orjuna ter so jih tudi vrnili upravniku lista Orjuna. Tožbo so Orjunaši vložili 20. novembra 1924. Ze 3. oktobra so pa skušali doseči z vlogo pri sodišču sklep, da se brez sodnega postopanja prisili Kremžarja k objavi popravka.

G. poslancu in odgovornega urednika »Slovenca« je zastopal dr. Janko Brejc, ki se je v svojem govoru omejil predvsem na vprašanje imunitete poslancev in nje prenehanja ter s tem načel prvi v tukajšnji razpravni dvorani načelno debato zadnji čas tako perečega problema. Izvajal je:

Z uvedbo tega kazenskega postopanja je kršena imuniteta g. Kremžarja kot člana narodne skupščine in tajnika predsedstva skupščine.

Narodna skupščina je sicer razpuščena, toda ta razpust na imuniteto poslanecv nima nobenega pravnega učinka. Razpust skupščine je zgolj upravni akt vlade, ki je potreben, da se morejo razpisati volitve za nove poslance. Razpust ne involvira nujno ugasnitve poslaniških mandatov.

Ustava nikjer ne določa, da z razpustom skupščine mandati ugasnejo in da z njim ugasne tudi imuniteta starih poslancev. Čl. 88 ustave veli, da imunitetna pravica poslancev nastane z dnem izvolitve in da traja toliko časa, dokler trajajo njihovi mandati. Vprašanje imunitete je torej zvezano z vprašanjem, koliko časa traja mandat izvoljenega poslanca. Ustava izrecno tega nikjer ne pove. Pač pa imata ustava in poslovnik celo vrsto določb, iz katerih se mora sklepati na to, da mandati starih poslancev ugasnejo šele s trenutkom, ko so novi izvoljeni.

Tako imamo kljub razpustu skupščine še vedno skupščinsko predsedstvo, ki upravlja tekoče posle skupščine; skupščinski predsednik je obenem predsednik državnega odbora, ki vodi nove volitve. Ves čas do končanih volitev prejema skupščinsko predsedstvo poslanske odn. predsedniške dnevnice. Kljub razpustu skupščine ostaneta v funkciji finančni in upravni odbor skupščine, kojih člani prejema poslanske dijete. — Sploh vsi poslanci, tudi po razpustu skupščine uživajo še naprej razne z mandatom združene beneficije, kakor n. pr. prosto vožnjo po železnicah. Vse to bi bilo nerazumljivo, če bi poslanski mandati z razpustom skupščine pravno in dejansko ugasnili.

Najtežji argumenti pa so sledeči: Člen 51 ustave določa, da se mora v slučaju vojne takoj sklicati narodna skupščina. Katera skupščina je to, če je stara razpuščena, nova pa še ni izvoljena, o tem ne more biti dvoma; kajti dokler ni nova izvoljena, druga skupščina sploh ne eksistira, kakor stara; torej je treba sklicati staro skupščino. Da je temu tako, izhaja še jasneje iz čl. 65 ustave, ki pravi, da mora v slučaju smrti ali ostavke kralja njegov naslednik v 10 dneh prisesti pred narodno skupščino in dostavljati: »Če je bila narodna skupščina prej razpuščena, nova pa še ni izvoljena, se skliče stara narodna skupščina«. Stara skupščina traja torej še naprej, četudi je bila razpuščena, dokler ni nova izvoljena. Če bi mandati stare skupščine z razpustitvijo iste ugasnili, bi stare skupščine ne bilo mogoče več sklicati; kajti ugaslim mandatom more dati življenje samo nova izvolitev, nika-

kor pa ne kak vladni akt, kajti poslanci se volijo od ljudstva in se ne imenujejo od vlade. Moglo bi se morda ugovarjati, da mandati starih poslancev v navedenih slučajih zopet ožive, toda ustava tega ne pravi; taka razlaga bi bila nasilna in vse-kako bolj prisiljena kakor nasprotna razlaga, da stari mandati ne ugasnejo, dokler ni ljudstvo izvolilo novih poslancev. Naša država je parlamentarna vladavina (čl. 1. ustave), kar pomenja, da jo vlada ljudstvo po svojih poslancih. Kontinuiteta ljudske vlade pa bi bila kršena, če bi mandati z razpustitvijo skupščine ugasnili.

Znano je, da je ob izbruhu vojne leta 1914 skupščina kraljevine Srbije bila baš razpuščena in da je bila takoj sklicana stara skupščina, ki je ostala v svoji funkciji vsa vojna leta.

Kot parlamentarna monarhija ima naša država parlamentarno vlado in po ustavnih načelih sploh drugačne vlade, kakor parlamentarne niti imeti ne more. Kaj pa, če bi po razpustu skupščine vlada demisionirala, kar je teoretično gotovo možno? Kako naj se sestavi v tem slučaju nova vlada, od kod naj se vzame? Ker mora biti vlada parlamentarna, je novo vlado treba vzeti iz parlamenta, kar pa bi ne bilo mogoče, ako bi parlamenta ne bilo več. Tudi ta pomislek govori brez dvoma za razlago, da mandati starih poslancev ne ugasnejo, dokler niso novi izvoljeni.

Sicer pa se nam ni treba sklicevati na golo teorijo, temveč je naše naziranje kot pravilno tudi priznано že praktično. Imeli smo na podlagi nove ustave že lanskoletne volitve, pa se ne spominjam, da bi se bilo po lanskoletni razpustitvi skupščine stare poslance preganjalo, češ da je njihova imuniteta z razpustom skupščine ugasnila; in vendar je vodilo lanskoletne volitve tudi ministristvo Pašić.

Listi poročajo, da je sedanja vlada dala sodiščem navodila v tem smislu, da je z razpustom skupščine imuniteta poslancev ugasnila. Ali je to res ali ne, tega ne vem; vsekako je verjetno; toda pravice dajati take instrukcije sodiščem vladi ne priznam. To bi bilo poseganje v neodvisnost sodišč, ki imajo soditi po zakonu in ne po vladnih željah. Kako je zakon razlagati in vporabljati, je izključno stvar sodnikov samih; to je sodna, pa ne upravna zadeva. Kadar sodnik sodi, gre njegovemu upravnemu šefu, justičnemu ministru, samo skromni prostor v avditoriju, kakor vsakemu drugemu državljanu. — Upam, da bodo sodišča znala varovati in braniti svojo neodvisnost, in to tako v svojem lastnem interesu, kakor v interesu avtoritete zakona in države!

Jaz torej predlagam, da se postopanje zopet prekine in ovadbo izroči narodni skupščini, ki bo o tem sklepala, če hoče posl. Kremžarja izročiti ali ne. Ali bo o tem sklepala stara ali nova skupščina, je pravno brezpomembno.

Sicer pa je obdolženca oprostiti, ker je tožbena pravica v smislu § 530 k. z. že ugasnila. Odkar sta tožnika zaznala, da g. Kremžar njihove popravke odklanja, je preteklo več kot dvakrat po 6 tednov, tožbo pa je bilo vložiti v 6 tednih, vrh tega sta se tožnika v svoji vlogi odrekla kazenskemu zasledovanju, češ, da nanj ne reflektirata, pač pa le zahtevata priobčitev popravka.

K izvajanjem dr. Brejca se je oglašil zastopnik obtožiteljev dr. VI. Knaflič. Glede trditve, odnosno opombe, da sedanja vlada daje baje sodiščem točne predpise glede postopanja s poslanci in glede naziranja o imuniteti poslancev, pravi, da so se za prekinjenje poslanske imunitete po razpustu parlamenta, že nekaj dni pred točno razglasitvijo ukinjenja poslanske imunitete od strani sedanje vlade, v posebnih sklepih izrekla deželna in višja sodišča v naši kraljevini. Izjemno samo v Splitu ne. To pa vsled splošno veljavnega naziranja, ki ga zagovarja v svoji zadnji brošuri tudi profesor prava Slobodan Jovanović — da imuniteta dobi z izglasovanjem poslanca svojo veljavnost, da pa preneha s prenehanjem izvrševanja poslov obseženih v okviru mandata. Z razpustitvijo parlamenta ugasne moč mandata in z tem seveda tudi imuniteta.

Vsled tega, pravi dr. Knaflič, — sam v celem govoru odločno na stališču prekinjenja imunitete in prav tako na stališču legalnosti tega akta, — je Kremžar sedaj prav tako odgovoren za svoja dejanja, kot drugi državljani. Glede odklonitve sodnega postopanja od obeh obtožiteljev pa dokazuje, da sta s tem obtožitelja hotela odgovornega urednika le nekako prisiliti, da priobči popravek, obtožbo pa da lahko kljub temu ob vsakem času ponovita. Glede zastaranja tožbene pravice v tem slučaju, pravi, ne velja šestdesetni rok, temveč šestmesečni, kar mu je pa dr. Brejc odločno ugovarjal; sodba odnosno razprava bi bila zaključena že včeraj, da ni dr. Knaflič stvari zavlekel z omenjenimi kuvertami firme »Elfa«, v katerih so Orjunaši poslali Kremžarju ponovno istobesedne popravke, češ da je Orjuna zadnji s popravkom dobilo 5 dni poprej, preden je sodišču poslala zadnji predlog Dr. Knaflič

Odvetnik dr. Fran Tomšič v Mariboru

se je s svojo pisarno preselil z Aleksandrove ceste št. 43 v Tischlerjevo hišo na Aleksandrovi cesti št. 19.

Najboljša reklama so inserati v „Slovincu“

Razglas.

Županstvo občine Bled razpisuje oddajo restavracije v Zdraviliškem domu na Bledu za dobo treh let (1925—1927).

Vsi pogoji se dobe med uradnimi urami v občinskem uradu na Bledu.

Ponudbe je vložiti najkasneje do 31. decembra 1924 pri menovanem uradu.

ŽUPANSTVO OBČINE BLEDE,
dne 27. novembra 1924.

Miklavževa darila

za deco in odrasle priporoča
M. Tičar, Ljubljana

Selenburgova ul. šte. 1 in Sv. Petra cesta šte. 26

Vsem sorodnikom in znancem naznanjamo tužno vest, da nam je naš ljubljani sin, gospod

Mirko Kavčič

trgovski pomočnik

v ponedeljek ob pol 4 popoldne v 20. letu starosti, previden s sv. zakramenti, po dolgi mučni bolezni v Gospodu zaspal.
Pogreb se vrši v sredo ob 3 pop. iz hiše žalosti na mestno pokopališče.
Lava ob Celju (nasproti žage g. Vinka Kukovca), 1. decembra 1924.

JOSIP in MARIJA KAVČIČ, starši. — IVAN, MARICA in ANICA, otroci.

Vsemogočni Bog je v nedeljo zjutraj poklical k Sebi po večno plačilo našo ljubljeno, dobro mater, staro mater, sestro, teto in taščo, gospo

Frančiško Leben

v 91. letu njene starosti, prevideno s sv. zakramenti.
Drago pokojnico smo spremili včeraj popoldne na njeni zadnji poti iz hiše žalosti, na Sv. Petra cesti 51, na pokopališče k Sv. Križu. — Sv. maše se bodo darovale v raznih cerkvah.

Ljubljana, dne 2. decembra 1924.

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala Vsem, ki ste spremili našo predrago ranjko

Frančiško Leben

na njeni zadnji poti in vsem, ki ste jo tolažili v njeni bolezni, naj mili Bog obilo poplača vaš trud in vašo ljubezen!

Da me moj zaročenec

že enkrat osreči s svinčnikom »Penkala«! Kako čestokrat sem razpoložena pisati mu pisemce, ali ne da se mi, ako moram šele zaojstriti svinčnik in si zamazati roke. Tega pri svinčnikih »Penkala« ni. Vedno je čist, ni treba ga zaojstriti in vedno je pripravljen za pisanje.

Vsaka papirnica ima na zalogi vse vrste v črni barvi po Din 15,—, luksuzna izvršitev v raznih barvah a Din 20,—, a isto tako tudi originalna zlata nalivperesa »Penkala«.

Lesni trgovec

obrtno-sodno protokollirana firma v Zagrebu, z dobrimi zvezami v tu- in inozemstvu, išče ZASTOPSTVO solventne solidne žage. — Cenj, ponudbe pod »Zagreb« na Aloma Company, Ljubljana.

Od torka 2. decembra dalje vsak dan velika božična prodaja ostankov

oblačilnega blaga po izredno znižanih cenah pri

Tekstilbazar - ju, Ljubljana,

Krekov trg št. 10.
prvo nadstropje.

Cenik na zahtevo zastonj!

Cenik na zahtevo zastonj!

Tovarna vijakov

Splošne stavbene družbe MARIBOR
Aleksandrova cesta št. 12

Vijaki za les vsake vrste in vsake velikosti, zakovice za pločevino, iz medenine, železa, bakra in aluminija itd.

„Vinaria“ delniška družba v Ptuj

priporoča vinski trgovcem in gostilničarjem svojo bogato zalogo

izbornih haloških in ljutomerskih vin po zelo ugodnih cenah.

Za Miklavža in Božič

priporoča

Nova založba

r. z. z o. z. v LJUBLJANI, Kongresni trg št. 19,

knjige in slikanice za otroke in mladino; šolske in pisarniške potrebščine v bogati izbiri, zlasti še pisarniške garniture in leposlov, knjige, tudi inozemskih založb, pisemski papir, vse najfinejše risalno orodje itd. — Za božično drevesce nakit in jaslice.

Kavarna

v novi zgradbi na najlepšem prostoru sejmišča zgrajena, okoli 260 kvadratnih metrov površine, s stranskimi prostori se takoj daje v najem. Interesanti naj se pismeno obrnejo na Interklam d. d., Zagreb, Palmotičeva 18 pod šifro »Moderna kavarna« II-946.

Zimske suknje

v vseh modernih oblikah iz češkega in angleškega blaga, priporoča po jako zmernih cenah

A. KUNC, Ljubljana
Gosposka ulica šte. 7.

PRAZNIKI SO TU! Da bi imeli cenj. odjemalci priložnost do nakupa vsakovrstnega blaga po NAJNIZJIH CENAH, se odreče trdka večjemu dobičku, ter nudi v svrhu večjega prometa vso svojo zalogo in to samo za mesec DECEMBER

po izjemnih cenah!

N. pr. za DAME:	baržun, modni, prej Din 300, sedaj 119
volneni jumperji, prej Din 68, sedaj 58	d. srajce z vez., prej Din 49, sedaj 35
volneni jumperji, la » » 245, » 220	usnjene torbice, od Din 45 naprej
volneni telovniki, » » 338, » 290	manicure kasete, od Din 50 naprej
svil. jumperji, d. rok. » » 168, » 156	
svil. jumperji, d. rok. » » 220, » 198	
tricot spodnje hlače, sedaj Din 30, 41	
svilene flori nogavice, sedaj Din 28, 39	
svilene nogavice, prej Din 65, sedaj 49	
svilene nogavice, » » 75, » 58	
glace rokavice, sedaj » » » Din 79	
crép de chine, vse barv. » » » 95, » 79	
crép de chine, vse barv. » » » 130, » 110	
crép de chine, la barve » » » 180, » 162	
Pongis svila, bela pralna, 90 cm široka, posebno ugodno za obleke, bluze m » » 72, 90, 116	
	Vsa kuharstva se vsled opustitve zelo ugodno razprodaja.
	Za GOSPODE:
	zephyr srajce barvane z 2 ovr. Din 98
	chiffon srajce bele, prej Din 98, sedaj 88
	chiffon srajce s pique prsi Din 108
	frak srajce » » » Din 165
	samoveznice, svil., od Din 30 naprej
	voln. spodnje majo od Din 66 naprej
	volneni telovniki (Kamel-haar) » » » prej Din 335, sedaj 298

Zunanja naročila poštnoobratno! Ne zamudite prilike, ker zadnje dni pred prazniki vsled navala pokupovalcev ne bo mogoče vsem ustreči! — Se priporoča

MODNA TRGOVINA

A. Šinkovec nasl. K. Soss, Ljubljana
Mestni trg šte. 19.

Velikansko zalogo blaga najdete

za moške in ženske obleke
v obče znani trgovini

R. Miklauc

Ljubljana, Lingarjeva ulica in Pred škofijo
(zraven knezoškofijske palače).

Zanesljivo poštena in prijazna posredstva. — Trdka prodaja samo v tej hiši (v lastnih prostorih).

„LIPA“

zadruga mizarjev z om. zav. št. Vid n. Ljubljano

PRIPOROČA SVOJO BOGATO

zalogo pohištva.

Cene konkurenčne. 7048 Cene konkurenčne.

Agitirajte za naše časopise!

Kje se najbolje za Miklavža in božična darila kupi, je brez dvoma znano.

„PRI NIZKI CENI“ IGN. ŽARGI

Ljubljana Sv. Petra cesta 3.

Nudi cenjenim odjemalcem veliko izbero raznega perila in rokavic, nogavic, dalje velika izbira damskih, moških in otroških zimskih potrebščin ter raznih površnih jopic, jumperjev, otroških oblek. — Svile in pletene samoveznice itd., itd. — Velika izbira za krojače in šivilje.

Najboljši angleški premog

(7800 kalorij) in

prima koks (en gros)

Dvakrat izdatnejši od domačega premoga. — Po najnižjih cenah takoj dobavljiv. — Naročila in pojasnila

ing. A. Štebi, Ljubljana, Dunajska c. 1a.